

22. juulil 2025. aastal

riigihanke viitenumber 284595

RIIGIHANGETE VAIDLUSTUSKOMISJON

Tartu mnt 85, 10115 Tallinn

Optimus Systems AS-i

V A S T U S

**Politsei- ja Piirivalveameti 17. juuli 2025. a. vastusele riigihankes
„Seiresüsteemide ja lisaseadmete ostmine“ (viitenumber 284595)**

ja

T A O T L U S

menetluskulude väljamõistmiseks

Vaidlustaja: **Optimus Systems AS**
registrikood: 11096397
asukoht: Hallivanamehe tn 4, 11317 Tallinn

esindaja: vandeadvokaat Martin Männik, *Pohla & Hallmägi*, Kentmanni 4, 10116
Tallinn, tel 6 00 99 20, e-post m.mannik@phlaw.ee

Hankija: **Politsei- ja Piirivalveamet**
registrikood: 70008747
asukoht: Pärnu mnt 139, 15060 Tallinn

1. Asjaolud

- 1.1 Optimus Systems AS (edaspidi **Vaidlustaja**) esitas pakkumuse Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi **Hankija**) poolt läbiviidavas riigihankes „Seiresüsteemide ja lisaseadmete ostmine“ (viitenumber 284595, edaspidi **Hange**). Hankija tegi 03. juulil 2025. a. Hankes otsuse lükata Vaidlustaja pakkumus tagasi (edaspidi **Otsus**).
- 1.2 Vaidlustaja esitas 14. juulil 2025. a. VAKO-le vaidlustuse Otsuse kehtetuks tunnistamiseks, millele Hankija vastas 17. juulil 2025. a.
- 1.3 VAKO on määranud, et pooled võivad esitada VAKO-le täiendavaid selgitusi ja dokumente, sh menetluskulude taotlusi, kuni 22. juulini 2025. a. Vaidlustaja vastab käesolevaga Hankija vastusele ning taotleb menetluskulude väljamõistmist.

2. Vastus Hankija vastusele

- 2.1. Vaidlust ei ole selles, et hankedokumentiks on mh PEE vorm 3 „Pakkuja poolt täidetav tehnilise kirjelduse vorm“, mille Vaidlustaja on täitnud, välja arvatud seoses tarneaegadega. Sellest ei saa aga järeldada, et see vorm oli käsitletav Hankes pakkumuse hindamise kriteeriumina. Pakkumuse hindamise kriteeriumina RHS § 85 lg 1 mõttes sätestati Hankes vaid pakkumuse maksumus. Sõltumata sellest, millise tähtaja oleks Vaidlustaja märkinud PEE vormile 3 „Pakkuja poolt täidetav tehnilise kirjelduse vorm“, ei oleks see omanud Vaidlustaja pakkumuse hindamisel mistahes mõju sellele, kas esitatud pakkumus oleks olnud edukas või mitte, määrav oli vaid esitatud pakkumuse maksumus. Sellises olukorras ei saanud Vaidlustaja poolt tarnetähtaja määramata jätmine, mis tähendab lõpmatut tähtaega, olla käsitletav Vaidlustaja pakkumuse olulise mittevastavusega riigihanke alusdokumentides nimetatud tingimustest.
- 2.2. Hankija on motiveerinud Otsuses Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamist vaid sellega, et Hankijal ei ole „võimalik pakutavate toodete tarnetähtaegasid kontrollida ega hinnata pakkumuse vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustel“. Sellisel viisil käitudes on Hankija teinud Otsuse meelevaldselt. Hankija peab riigihanke korraldamisel järgima õiguse üldpõhimõtteid ja kaalutlusreegleid (vrd Riigikohtu 15. märtsi 2006. a. otsus haldusasjas nr 3-3-1-5-06 punkti 15) ning riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid (RHS § 3), millest üks on ka proportsionaalsuse põhimõte (RHS § 3 punkt 1). Menetluse läbipaistvuse, sujuvuse ja proportsionaalsuse tagamine on haldusmenetluse läbiviija üks põhikohustusi (HMS § 3 lg 2, § 5 lg 2). Riigikohus on selgitanud juba 11. novembri 2002. a. lahendi haldusasjas nr 3-3-1-52-02 punktis 11, et diskretsiooni kohaldamine juhtudel, kui seadus näeb ette diskretsiooni, pole mitte üksnes administratsiooni õigus, vaid ka kohustus. Diskretsiooni korras isiku jaoks negatiivse otsuse tegemine peab olema põhjalikult motiveeritud. Hankija ei ole Otsuses üldse motiveerinud ega kaalunud, miks pelgalt seetõttu, et Vaidlustaja ei olnud märkinud pakkumuses tarnetähtaega, oli Vaidlustaja pakkumus olulise mittevastavusega olukorras, kus vastavalt TEE lisa 1 punktile 5.3.1. saanuks Hankija leppida Vaidlustajaga raamlepingu sõlmimise järel (lühendatud) tarneajaks kokku.
- 2.3. Vaidlust ei ole selles, et Hankes avaldatud hanketeate kohaselt on Hankijal õigus sõlmida raamleping kas ühe või mitme pakkujaga. See asjaolu ei mõjuta aga kuidagi seda, miks Hankija ei tunnistanud Vaidlustaja pakkumust vastavalt RHS § 114 lg 2 ls 2 Hankes vastavaks. Kui Hankija oleks kahe vastavaks tunnistanud pakkumuse puhul otsustanud Hankes sõlmida hankelepingu vaid ühe pakkujaga, siis oleks ta pidanud raamlepingu sõlmima Vaidlustajaga, kuivõrd Vaidlustaja pakkumus oli Hankes majanduslikult soodsam kui AS-G4S Eesti pakkumus.
- 2.4. Vastab tõele, et ühe pakkujaga raamlepingu puhul ei korralda Hankija konkursse, kuid sellest ei saa järeldada, et ühe pakkuja poolt pakkumuses määratletud tarnetähtajad oleksid Hankijale vastavalt hankedokumentidele siduvad. Ka ühe pakkuja puhul (kui Hankija oleks otsustanud sõlmida raamlepingu vaid Vaidlustajaga) nägi TEE lisa 1 punkt 5.3.1. ette võimaluse leppida kokku pakkumuses esitatud tähtajast lühemas tähtajas. Seega, kui võtta aluseks vaid Vaidlustaja pakkumus, kus tarnetähtaeg oli lõpmatu, siis oleks Hankijal olnud alati võimalik leppida Vaidlustajaga raamlepingu alusel kokku lühemas tarnetähtajas, et saavutada riigihanke eesmärgid.

- 2.5. Kui aga võtta aluseks Hankija vastuse punktis 2.6. kirjeldatud olukord, kus Hankija oleks sõlminud raamlepingu kahe pakkujaga, siis vastavalt raamlepingu punktile 1.2. oleks paremusjärjestus koostatud vastavalt pakkumuse maksumusele, mitte vastavalt pakkumustes pakutud tarneaegadele, nagu näib arvavat Hankija. Hankija oleks saanud raamlepingu punkti 4.2.1. alusel pöörduda AS-i G4S Eesti poole alles siis, kui Vaidlustaja kui madalama maksumusega pakkuja ei oleks mingil põhjusel saanud Hankija tellimust täita. Raamlepingu sõlminud pakkujate pakkumuses esitatud tarneajad ei omaks erinevalt Hankija vastuses esitatud seisukohast raamlepingu alusel minikonkursi läbiviimisel mistahes tähendust.
- 2.6. Vaidlustaja nõustub Hankija vastuse punktis 2.7. toodud arutluskäiguga, et absurdsete tarnetähtaegadega lepingud ei oleks kunagi realiseerunud (nende absurdsete tähtaegade). See kinnitab ühtlasi, et Vaidlustaja poolt pakkumuses tarnetähtaja määramata jätmine ei saanud olla Hankes oluline lepingutingimus olukorras, kus raamleping nägi ette võimalused pakkumuses esitatud tarnetähtaegasid kokkuleppel lühendada.
- 2.7. Erinevalt Hankija vastuse punktis 2.8. esitatud väitest ei ole Vaidlustaja esitanud tingimuslikku pakkumust, vaid tema poolt tarnetähtaja määramata jätmine tähendas numbriliselt lõpmatut tarnetähtaega. Vaidlustaja ei oleks saanud Hankijale selgitustaotluste esitamisega kuidagi muuta hankedokumente (RHS § 46 lg 3 ls 2). Põhjused, miks Vaidlustaja ei esitanud numbriliselt täpset tarnetähtaega, olid toodud Vaidlustaja vastuses Hankija selgitustaotlusele ning need olid ratsionaalsed.
- 2.8. Vastab tõele Hankija vastuse punktis 2.9. esitatud seisukoht, et Hankes on võimalik tähtaegasid vaid lühendada, mitte pikendada. Olukorras, kus Vaidlustaja pakutud tähtaeg oli lõpmatu, oleks seda seega võinud poolte kokkuleppel alati lühendada.
- 2.9. Väär on Hankija vastuse punktis 2.10. esitatud seisukoht, justkui annaks Hankija Vaidlustajale potentsiaalse konkurentsieelise võrreldes teiste pakkujatega. Antud olukorras, kus Vaidlustaja pakkumuse tarnetähtaeg oli lõpmatu, siis oleks tarnetähtaja mõttes (kui üldse) eelisseisundis iga teine pakkuja, kelle pakutud tähtaeg saaks olla Vaidlustaja poolt pakutud tarnetähtajast vaid lühem. Hankija poolt viidatud VAKO lahend asjas nr 169-24/276113 käsitles olukorda, kus pakkuja oli jätnud hankes esitamata ajakava, sh etappide jaotuse koos iga etapi kestusega, mis on realistlikult elluviidav kõigi detailplaneeringute digiteerimiseks. See olukord ei ole kuidagi võrreldav Hankega, kus esitamata oli tarne(lõpp)tähtaeg ja seda saab raamlepingu sõlmimise järel kokkuleppel lühendada. Olukorras, kus Hankes nähti ette raamlepingu sõlmimine kuni kahe pakkujaga, ei saanud ükski pakkuja eeldada, et Hankija peaks tagasi lükkama Vaidlustaja pakkumuse, milles ei esinenud sisulisi kõrvalekaldeid riigihanke alusdokumentides nimetatud tingimustest.
- 2.10. Käesolev Hange on erinev ka Hankija viidatud VAKO otsuses asjas nr 32-25/280446 käsitletud olukorrast. Hankija ega Vaidlustaja ei ole riigihanke alusdokumente selgitustega kuidagi muutnud. Vaidlustaja üksnes leiab, et Otsus tema pakkumuse tagasilükkamise kohta on Hankija poolt nõuetekohaselt motiveerimata, kuivõrd esitatud pakkumuses ei esinenud RHS § 114 lg 2 ls 2 mõttes sisulisi kõrvalekaldeid riigihanke alusdokumentides nimetatud tingimustest.

3. Taotlus menetluskulude väljamõistmiseks

3.1. Optimus Systems AS palub kooskõlas RHS § 198 lg 1 mõista Politsei- ja Piirivalveametilt välja riigilõiv summas 1280 eurot ja järgmised menetluskulud tunnihinnaga 230 eurot (ilma käibemaksuta):

- suhtlus kliendiga, materjalide analüüs, 09.07. – 0,4 t;
- vaidlustuse projekti koostamine, 10.07. – 3,4 t;
- vaidlustuse täiendamine, 11.07. – 0,4 t;
- vaidlustuse vormistamine, 14.07. – 0,3 t;
- tutvumine PPA vastusega, e-kirja koostamine kliendile, 17.07. – 0,4 t;
- vastuse koostamine PPA vastusele, 21.07 – 2,6 t;
- suhtlus kliendiga ja vastuse vormistamine, 22.07. – 0,3 t

kokku 7,8 tundi * 230 = 1794 eurot,

kõik kokku 3074 eurot.

3.2. Optimus Systems AS kinnitab, et kõik lepingulise esindaja kulude nimekirjast nähtuvad kulud on kantud seoses vaidlustusmenetlusega.

3.3. VAKO on selgitanud 18. märtsi 2021. a. otsuse vaidlustusasjas 41-21/229106 punktis 9.4., et lepingulise esindaja kulude väljamõistmise kord on toodud RHS §-s 199, kus ei nähta ette kuludokumendi ja kuludokumendi tasumist tõendavate dokumentide esitamist.

Eelmärgitust tulenevalt ja juhindudes viidatud õigusaktidest ning RHS § 190 lg 4 p 1,

p a l u n:

- 1. Rahuldada vaidlustus ning tunnistada kehtetuks Politsei- ja Piirivalveameti 03. juuli 2025. a. otsus riigihankes „Seiresüsteemide ja lisaseadmete ostmine“ (viitenumber 284595) Optimus Systems AS-i pakkumuse tagasilükkamise kohta;**
- 2. Mõista Politsei- ja Piirivalveametilt välja vaidlustusmenetluses tasutud riigilõiv ja Optimus Systems AS-i vaidlustusmenetluse kulud summas 3074 eurot.**

Lugupidamisega,

/digitaalallkiri/

Martin Männik
vandeadvokaat
Optimus Systems AS-i lepinguline esindaja